

Зміст

Кассандра	3
Прімітки	130
Оргія	131

Кассандра

Драматична поема

ДІЯЧІ:

Кассандра – дочка троянського царя Пріама,
пророчиця, жриця Аполлона.

Поліксена – її сестра, молода дівчина.

Деїфоб – її найстарший брат, ватаг військовий.

Гелен – другий її брат, віщун і жрець.

Паріс – наймолодший брат Кассандри.

Гелена – жінка спартанського царя Менелая, що
втекла з Парісом у Трою.

Андромаха – жінка Гектора, брата Кассандри.

Левке́	}	рабині Андромахи.
Хрізе́		
Айтра		
Клімена		
Креуза		

Стара рабиня Поліксенина.

Долон – молодий троянець, колишній наречений
Кассандри.

Ономай – цар лідійський, що сватає Кассандру.

1-й вартовий
2-й вартовий
3-й вартовий
4-й вартовий

} сторожа міста Іліона в Трої.

Флейтист.

Кітарист.

Сінон – еллін, шпигун.

Агамемнон Атрід – цар аргоськнй, найстарший
ватаг ахейського війська.

Менелай Атрід – брат його,
цар спартанський
Одісей – цар Ітаки
Діомед
Аякс

} підрядні ватаги
ахейського війська

Клітемнестра – жінка Агамемнона.

Егіст – родич і намісник Агамемнона.

Троянці, троянки, раби, рабині, вояки
троянські й еллінські.

Діється в часи еллінсько-троянської війни в Трої, в місті Іліоні.
Епілог – в Елладі, в столиці Арголіди Мікенах.

I

Кімната в генекеї (жіночій половині) Пріамового дому. Гелена сидить на низькім різьбленім стільці і пряде пурпурну вовну на золотій кужілці; сама пишно вбрана, на поясі висить кругле срібне свічадо.

Кассандра ввіходить у кімнату, замислена, дивиться поперед себе, погляд її падає на Гелену, немов пронизує її і немов бачить крізь неї ще щось далі. Так дивлячись, Кассандра спиняється посеред кімнати і стоїть мовчки.

Гелена

Сестрице, радуйся!

Кассандра

Радій, Гелено, –
бо ми не сестри.

Гелена

Ох, я добре знаю,
що осоружна я тобі, як смерть.

Кассандра

І ти, і смерть – обидві рідні сестри,

Гелена

Кассандро!

Кассандра

Так зови мене, Гелено,
а не сестрою.

Гелена

(вражена)

Більш тебе ніколи
не назову сестрою. Тільки чом
себе ти не зовеш сестрою смерті,
було б тоді се більше до лиця.
Вже так, що до лиця!

Кассандра

Візьми свічадо.

Гелена

До чого сі слова?

Кассандра

Візьми свічадо.

Гелена мимохіть слухається і бере свічадо вруки. Кассандра стає з нею поруч.

Дивись: от ти і я, – у нас нічого
подібного нема.

Гелена

А хто ж те каже?

Кассандра

Якби ж я так була подібна смерті,
була б тобі подібна.

Гелена

Геть іди!
Чого ти смерть на мене накликаєш?

Кассандра

Хіба сестра сестру повинна вбити?
Сестра сестрі частіше помагає.

Гелена

Так ти того прийшла оце до мене,
щоб дорікати? Що ж, печи, картай,
вам тільки й радощів, коли я плачу.

Кассандра бере з її рук свічадо і держить проти її лица. Гелена насуплює брови, але не плаче й не одвертається, обличчя її дедалі випогоджується.

Кассандра

Ти плакати не можеш, як і смерть.
Дивись: твоє обличчя знов спокійне,
знов тая сила у твоїх очах,
велика сила, – їй усі коряться,
всі смертні, і Кассандра вкупі з ними.

(Спускає свічадо).

Ідеш ти – і старі, поважні люди
склоняються перед тобою низько
і мовлять урочисто: «Богорівна!»
Ти глянеш – кам'яніють мужі сильні
і тихо шепотять: «Непереможна!»
Ти поцілуєш – і погасне погляд
у наймолодшого з синів Пріама,

кров хвилею потужною прибіє
до серця, і німіє серце й слово,
і блідне пам'ять, і обличчя блідне,
і весь він твій, і вже нема для нього
ні матері, ні батька, ні родини,
ні краю рідного... Троянки, плачте!
Умер, загинув молодий Паріс!

Гелена

Ти братові своєму смерть віщуєш?

Кассандра

Для мене він давно вже не живе.

Гелена

Ненависна! Я знаю, як ти зроду
ворогувала на Паріса.

Кассандра

Зроду
любила я його.

Гелена

А нащо ж ти
вмовляла батька й матір не приймати
його до двору, як прийшов він вперше
від пастухів убогих, що його
ховали від пророцтва навісного?

Кассандра

То не було пророцтво навісне.
Умерти або жити з пастухами
було б єдине для Паріса щастя.

Гелена

Чому ж то так? Чому ж то Деїфоб,
і Гектор, і Гелен, і всі брати,
і сестри всі, і ти сама, Кассандро,
в палатах здатні жити, а Паріс
у курені пастушім мав би скніти?

Кассандра

А скніти у палатах, може, краще,
так як Паріс у тебе в гінекеї?
І Деїфоб, і Гектор, і Гелен
живуть, не скніють: Деїфоб на раді,
а Гектор на війні, Гелен у храмі –
живуть душею й тілом. А Паріс?
Він тільки й жив, як грав там на сопілці
серед отар. Мовчить Паріс на раді,
і зброю надягає, мов кайдани,
боги з ним на розмові не бувають.

Гелена

З ним Афродіта розмовляє!

Кассандра

Ні!
Він раб її, з рабом нема розмови.
Вона велить, він слухає, та й годі.

Гелена

Се ж тільки ти змагаєшся з богами,
за те вони тебе й карають.

К а с с а н д р а

Що ж,
їх сила в карі, а моя в змаганні.

Г е л е н а

Для того ти й з Кіпрідою змагалась,
коли вона Паріса напустила
до мене в Спарту плисти? Ще ж, Кассандро,
Кіпріда, бач, перемогла тебе¹

К а с с а н д р а

Мене, Гелено? Ні, тебе й Паріса.

Г е л е н а

Але ж Паріс послухав не тебе.

К а с с а н д р а

Глухий не чує – де ж тут перемога?

Г е л е н а

Та хта ж би слухав провісті твоєї?
Не говорила ж ти, почім ти знала,
що вийде з подоріжжя.

К а с с а н д р а

Я не знаю
нічого, окрім того, що я бачу.

Г е л е н а

Та що ж могла ти бачити тоді?